

สนค. จับตายุทธศาสตร์ “อาหารใหม่” ญี่ปุ่น โอกาสทองที่ธุรกิจไทยต้องคว้า

นายันทพพงษ์ จิระเลิศพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (ผอ.สนค.) เปิดเผยว่า สนค. กำลังจับตาคำเคลื่อนไหวครั้งสำคัญของญี่ปุ่น หลังจากรัฐบาลญี่ปุ่นประกาศวางแผนการลงทุนภาครัฐและเอกชน (Public-Private Investment Roadmap) ระยะยาวถึงปี ค.ศ. 2040 โดยยกระดับอุตสาหกรรม “อาหารใหม่” (New Foods) ให้เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ของประเทศ การเคลื่อนไหวนี้ มุ่งหวังที่จะสร้างความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับโลก ซึ่งถือเป็นเทรนด์สำคัญที่ผู้ประกอบการไทยต้องติดตาม

แผนการลงทุนระดับชาตินี้ ตั้งเป้าดึงดูดเม็ดเงินรวมกว่า 370 ล้านล้านเยน ภายในปี ค.ศ. 2040 กำหนด 17 สาขายุทธศาสตร์สำหรับการลงทุนในอนาคต ครอบคลุม 62 ผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีสำคัญ ตั้งแต่ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เซมิคอนดักเตอร์ เทคโนโลยีควอนตัม เทคโนโลยีชีวภาพ และพลังงานสะอาด ไปจนถึง Food Tech ซึ่งเป็นหนึ่งใน 17 สาขายุทธศาสตร์ โดยมีเทคโนโลยีและผลิตภัณฑ์สำคัญ เช่น โรงงานผลิตพืช (Plant Factory) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบนบก เครื่องจักรอาหาร และอาหารรูปแบบใหม่ (New Food) เพื่อเร่งผลักดันเทคโนโลยีที่ญี่ปุ่นมีศักยภาพสูงไปสู่การใช้งานจริงในเชิงพาณิชย์ ที่น่าสนใจคือรัฐบาลเตรียมตั้งหมวดงบประมาณใหม่ชื่อ “Strong and Prosperous Japan” แบบไม่มีเพดานวงเงินและสามารถวางแผนระยะยาวได้ เพื่อให้การลงทุนเดินหน้าอย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องคอยของบเพิ่มเติมระหว่างปี

สำหรับอุตสาหกรรมอาหารใหม่ ญี่ปุ่นเน้นไปที่กลุ่มโปรตีนทางเลือก (Alternative Proteins) และอาหารฟังก์ชันเพื่อโภชนาการ (Functional and Nutritional Foods) โดยเตรียมจัดสรรเงินลงทุนราว 1 ล้านล้านเยน เพื่อดันมูลค่าตลาดให้เติบโตแตะ 3 ล้านล้านเยนภายในปี ค.ศ. 2040 (จากปัจจุบันที่ตลาดโปรตีนที่ไม่ได้มาจากสัตว์มีมูลค่า 300,000 ล้านเยน และอาหารฟังก์ชัน 15,000 ล้านเยน) ตัวเลขนี้สะท้อนความมุ่งมั่นของรัฐบาลญี่ปุ่นที่ต้องการใช้อุตสาหกรรมอาหารเป็นฟันเฟืองขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ของญี่ปุ่นเลือกที่จะต่อยอดจากจุดแข็งที่ตนมีอยู่ โดยมุ่งเน้นเทคโนโลยีการหมัก (Fermentation) อาหารฟังก์ชัน และนวัตกรรมสูตรอาหาร มากกว่าจะมุ่งลงทุนในเทคโนโลยีเนื้อสัตว์เพาะเลี้ยงที่ยังมีความไม่แน่นอนสูงในเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้ ยังวางกลยุทธ์ขยายตลาดไปยังสหรัฐอเมริกาและยุโรป ก่อนจะเข้าสู่ตลาดเอเชีย การที่ญี่ปุ่นทุ่มลงทุนในช่วงที่ภาคเอกชนทั่วโลกกำลังชะลอการลงทุนในโปรตีนทางเลือก ถือเป็นการใช้นโยบายภาครัฐระยะยาวเพื่อชิงความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ผอ.สนค. กล่าวเพิ่มเติมว่า ญี่ปุ่นเป็นหนึ่งในผู้นำด้านนวัตกรรมอาหารของโลกอยู่แล้ว เพราะมีระบบนิเวศที่แข็งแกร่งตั้งแต่การวิจัยพื้นฐาน การรับรองผลิตภัณฑ์ ไปจนถึงการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคเอกชน อีกทั้งยังมีบริษัทยักษ์ใหญ่ด้านส่วนผสมอาหารและเทคโนโลยีการหมักที่ได้รับการยอมรับระดับสากล ปัจจัยเหล่านี้ช่วยให้ญี่ปุ่นสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์เทรนด์รักสุขภาพ สังคมผู้สูงอายุ และความยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อมองกลับมาที่ประเทศไทย ญี่ปุ่นถือเป็นคู่ค้าสำคัญแถวหน้า โดยในปี 2568 ญี่ปุ่นเป็นตลาดส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตรอันดับ 3 ของไทย ด้วยมูลค่าส่งออก 5,081.94 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ราว 166,781 ล้านบาท) แม้ตัวเลขจะลดลงร้อยละ 2.1 จากปีก่อนหน้า ซึ่งเป็นผลจากเศรษฐกิจญี่ปุ่นชะลอตัว เงินเยนอ่อนค่า การแข่งขัน

ที่ดูเด็ดขึ้น รวมถึงมาตรฐานอาหารที่เข้มงวดของญี่ปุ่น โดยสินค้าส่งออกหลักของไทยยังคงเป็นไก่แปรรูป ไก่สดแช่เย็นและแช่แข็ง อาหารทะเลกระป๋อง และยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางพารา

ญี่ปุ่นไม่เพียงเป็นตลาดรับซื้อ แต่ยังเป็นแหล่งเงินทุนและนวัตกรรมที่สำคัญของไทย ความร่วมมือระหว่างไทยและญี่ปุ่นครอบคลุมตั้งแต่การผลิตวัตถุดิบ การแปรรูป ไปจนถึงการส่งออกระดับโลก การเร่งเครื่องลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารใหม่ of ญี่ปุ่น จึงเป็น “โอกาสทอง” ให้ผู้ประกอบการไทยเร่งยกระดับตัวเอง โดยนำจุดแข็งด้านความหลากหลายทางชีวภาพและทักษะการแปรรูป มาต่อยอดผลิตส่วนผสมอาหารเชิงหน้าที่ โปรตีนทางเลือก และอาหารมูลค่าสูง พร้อมขยายความร่วมมือเพื่อรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากญี่ปุ่น

ดังนั้น ก้าวต่อไปที่สำคัญของไทยคือการพลิกความท้าทายเป็นโอกาส ด้วยการเร่งพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรม ยกระดับมาตรฐานการผลิตให้เป็นสากล พร้อมสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคต การเตรียมความพร้อมเหล่านี้จะปลดล็อกให้ไทยก้าวข้ามบทบาท “ผู้ส่งออกวัตถุดิบ” สู่ “ผู้พัฒนาเทคโนโลยีและผู้ผลิตส่วนผสมอาหารมูลค่าสูง” ซึ่งจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มมหาศาลในห่วงโซ่อุปทานโลก และเป็นกุญแจสำคัญให้ผู้ประกอบการไทยเติบโตแข่งขันในเศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างแข็งแกร่งและยั่งยืน

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

11 กันยายน 2569